

מכון מניטו

כי עיצון – פרשת במדבר

הרב יהודא לאון אשכנזי (מניטו)

תרגום ועריכה מצרפתית: אליעזר שרקי

צוות עריכה לשונית והגהה לפרשות: אלישבע שרקי, בלה בל אנג', ידידיה ונגרובר, ואיתי קולין

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹתָם... (במדבר א, ב)

ותהר עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדתי אישה אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על פן קרא שמו לוי (בראשית כט, לד).

לוי הוא המלווה, מי שבזכותו איש אינו בודד. על פי התורה, תפקידו של שבט לוי בעם ישראל הוא לעמוד לשירותם של השבטים האחרים,³ ולהבטיח את אחדות העם. שבט לוי הוא – באופן מסתורי/בדרך עלומה – **השבט השלושה עשר**, השבט אשר בזכותו יתר השבטים יודעים שהם אינם לבד. אנו רגילים לומר שיש שנים עשר שבטים בישראל, אך אנו גם יודעים שהשבט השלושה עשר, שבט לוי, הובדל מכלל ישראל כדי להבטיח את אחדותו של הכלל.

לכן, הסכנה והכישלון אורבים לפתחם של אלה האמורים למלא את תפקיד המלווים, כאשר הם משתכרים ומסתחררים ממעמדם כ'נבדלים', ומקימים את עצמם כ'שבט פרוש'.

חשוב להזכיר עובדות אלה דווקא בימינו, ימי תחייתו של עם ישראל כאומה: כאשר שבט לוי מחובר לכלל העם, ועומד לשירותו – שבטי ישראל מאוחדים (ורמז לדבר: 13 בגימטריה – אחד). לפעול למען האחדות פירושו לעבוד את ה' האחד.

ספר במדבר מתחיל במפקד אוכלוסין מפורט של כל שבטי ישראל. עדת בני ישראל, כדי שתהיה מסוגלת וראויה לשמש ככלי להתגלות ה' ולהשראת שכינתו, צריכה להגיע לסף מינימלי של מניין אנשים, בכמות ובאיכות. רעיון זה מבוטא במלים: "במספר שמות".

מבחינת המספר, כל אחד שותף באופן זהה לקיבוץ האנונימי של הכלל. אבל מבחינת השם, כל אדם מייצג זהות ייחודית, בלתי ניתנת להחלפה, שבה מתגלה הסוד – עמוק עד אין חקר – של כל נשמה בישראל. את הגופים אפשר לספור, אך את הנשמות קוראים בשם.

לכאורה קיימת סתירה שלא ניתן ליישב אותה בין המספר (הכמות האלמונית) ובין השם (האיכות הייחודית של כל אדם). אך יש מונח המתעלה מעל סתירה זו והוא **הפקודים**, כלומר, התפקידים המיועדים לכל יחיד בחברה.

ניתן אפילו לומר, שמבחינת התורה כל יחיד מוגדר על פי התפקיד המיוחד שהוא ממלא במסגרת 'מלאכת האדם' שיעד הבורא לאדם כבר בראשית דרכו: להיות המשרת והשומר של מעשה בראשית.¹

הלויים – המלווים

והנה, במכלול התפקידים שהאדם ממלא, תפקיד מיוחד שמור מראש לשבט לוי. שבט זה אינו מתפקד יחד עם יתר שבטי ישראל, אלא בנפרד.² הפרדה זו מבליטה את העובדה שמאז חטא העגל שבט לוי נבדל מיתר שבטי ישראל, והוא יוחד למלאכות הקודש. עבודת המקדש הוטלה עליו כבר בעת הנדודים במדבר: "וְאֶנִּי הִנֵּה לְקַחְתִּי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם" (במדבר ג, יב).

פסוק זה אינו מבאר לאיזה תפקיד נלקחו הלויים. כדי לברר זאת, עלינו לחזור ללידתו של לוי, אביהם של שבט לוי, הבן השלישי של יעקב ולאה:

² "וְהַלְוִיִּם לְמִטָּה אֲבֹתָם לֹא הִתְּפַקְדוּ בְּתוֹכָם" (במדבר א, מז).

³ ראה לקמן פרשת בהעלותך.

¹ "וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בֶּגֶן עֲדָן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ" (בראשית ב, טו).